

Språkstart Halland

för asylsökande och nyanlända familjer

SAMLADE ERFARENHETER FRÅN
HALMSTAD OCH HYLTE

 BÄSTA LIVSPLATSEN
Region Halland

Redaktion: Janet Harrysson, Kerstin Delefeldt och Maria Ehde Andersson

Foto: Magnus Andersson och Shutterstock

Produktion och form: Oh My

© 2018 Region Halland Lokala nämnder i Halmstad och Hylte

Tryck: Tryckservice i Ängelholm AB

Om du vill beställa fler exemplar av denna broschyr, kontakta broschyrbeställningen
telefon 035-16 43 43 eller beställ via www.regionhalland.se/broschyror/regionbiblioteket.

Där kan du också ladda ner den som en pdf.

Under åren 2015–2017 kom ett stort antal asylsökande och nyanlända familjer till Halland. För familjerna innebar handläggningstiden en lång väntan. Utan språket var det dessutom väldigt svårt att bygga ett socialt nätverk utanför den egna familjen. I slutet av 2015 sjösatte därför Halmstadsnämnden ett pilotprojekt för att ge både barn och vuxna något meningsfullt att göra – och samtidigt skapa en naturlig ingång till såväl det svenska språket och samhället utanför asylboendet. Ett initiativ som sedan plockades upp av Hyltenämnden och utvecklades vidare – i just Hylte.

Hur funkar Språkstart?

Alla barn har rätt till ett språk och vägen dit ska vara fylld av glädje, lust och magiska stunder. För det enskilda barnet är ett rikt och utvecklat språk avgörande för utvecklingen av det egna jaget, och för barnets hela liv. Språket är en grundläggande rättighet. Det är avgörande för att vi ska kunna kommunicera med andra människor, kunna informera oss och vara delaktiga i samhället, kunna ta del av litteratur och kultur (ur Kerstin Rydesjöes rapport ”Dags att höja ribban!” (2012)). Då Region Hallands Regionbibliotek har stor erfarenhet av arbete med små barns språkutveckling, bland annat genom utvecklingen av Språkredjan (<http://www.regionhalland.se/sprakredjan>) så låg detta till grund för utveckling av material och metod i pilotprojektet.

Om metoden

Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer var en satsning där man som språkstartare/cirkelledare delade med sig av sitt språk till en familj under inspirerande former. Till sin hjälp hade man en språkrygsäck som innehöll böcker, spel och tips på hur man kunde jobba med materialet tillsammans med en eller ett par familjer. Man behövde inte vara lärare eller speciellt duktig i svenska utan det handlar snarare om att ge inspiration och en lekfull ingång till det svenska språket samtidigt som

man har en trevlig stund tillsammans. Träffarna kunde genomföras på asylboenden, i familjens hem, på bibliotek eller i studieförbundens lokaler. Tanken var att man träffas vid minst tre tillfällen och använda materialet tillsammans under inspirerande former. Därefter fick barnet sin rygsäck.

Språkrygsäcken

Rygsäcken innehöll tre böcker: ”Viggos ord”, ”Var är tårtan?” och ”God natt Alfons Åberg”. I rygsäcken fanns också ett lottospel, en handledning samt inspirationsmaterial på olika språk. Tanken var att det skulle kunna användas av barn, äldre syskon och föräldrar tillsammans – och även ge inspiration till vuxnas väg in i det svenska språket.

Språkstartare

I såväl Halmstad som Hylte var tanken att vem som helst, på ideell basis, kunde bli språkstartare. Den som ville dela med sig av sitt språk till en familj, fick en cirkelledarutbildning via något av de deltagande studieförbunden i de respektive pilotprojekten. Därefter var det bara att sätta igång och träffa familjer. Det fanns också en webbutbildning att tillgå för att ytterligare förenkla utbildningen och stärka människor i sin roll som språkstartare.

Hur har det gått för Halmstad och Hylte?

... med samarbetet?

Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer har drivits parallellt i Halmstad och Hylte. Halmstadsnämnden inledde pilotprojektet 2015 och Hylte 2016, vilket innebar att Halmstad bidrog med värdefulla erfarenheter som Hylte kunde ta del av. På samma sätt har Hylte utvecklat delar under arbetets gång som Halmstad haft nytta av. Samverkan mellan de båda kommunerna har varit mycket god. Däremot har förutsättningarna i kommunerna sett olika ut vilket har gjort att respektive kommun gjort skilda prioriteringar och vägval.

... för de olika projektorganisationerna?

Pilotprojekten för Språkstart i både Halmstad och Hylte har varit samverkansprojekt. I Halmstads fall var det en samverkan mellan regionen, kommunen och fyra studieförbund – medan projektet i Hylte involverade såväl region och kommun som kyrkor, studieförbund och civilsamhälle. Då Hylte är en liten kommun med stark sammanhållning har man kunnat dra nytta av styrgruppens breda nätverk. Här har man i mångt och mycket kunnat dra nytta av redan mobiliserade ideella krafter för att rekrytera språkstartare. I Halmstad fanns inte samma

förutsättningar utan där fick projektuppgifterna i högre grad ligga på projektorganisationen. I båda fallen har studieförbunden haft en nyckelroll, då de har utbildat språkstartarna. Båda projektorganisationerna har kunnat dra liknande slutsatser gällande organisation och genomförande:

”Pilotprojekt” har sitt namn av en anledning. Det är ett testarbete – och att bryta nya vägar tar ofta mer tid och resurser än beräknat. Det krävs flexibilitet, engagemang och en vilja att lära av varandra för att komma framåt.

... med språkstartarna?

I båda pilotprojekten fick styrgrupperna signaler om att uppdraget som språkstartare upplevdes för ansvarsfullt, man hade lite för stor respekt för uppdraget och man var osäker inför att ta på sig rollen som språkstartare.

”Somliga upplevde det som ovant och osäkert att ”kliva in” i familjers privatliv”

(Uppföljning med studieförbunden, LFS)

Projekten har väckt intresse på många håll, och båda projekten har plockats upp på flera håll och rapporterats om i lokalmedia. Svårigheten att rekrytera språkstartare har dock kvarstått trots olika typer av kommunikationsinsatser. I båda kommunerna genomfördes exempelvis inspirationsföreläsningar. I Halmstad testade man även att arvoda språkstartar-uppdraget, utan större framgång.

Men projektorganisationerna har hela tiden haft ett agilt angreppssätt, och man har hela tiden sökt nya vägar när man stött på patrull. När Migrationsverket 2017 öppnade ett av landets största asylboende på Spenshult, var inte Halmstad sena med att tänka bredare kring både hur man skulle nå ut till familjerna och gällande rekryteringen av språkstartare. Samarbeten påbörjades med såväl barn- och fritidsprogrammet på Sannarpsgymnasiet, bibliotek, öppen förskola och den ordinarie förskoleverksamheten. Det öppnade upp för såväl nya typer av språkstartare som nya arenor.

De språkstartare som genomfört språkträffar har uttryckt att det varit både uppskattat och givande. Mötet mellan familjerna och språkstartaren har trots språkliga utmaningar bidragit till att de lärt känna varandra, knutit nya kontakter och fått ett utökat nätverk. Språkstartaren har varit efterlängtat i familjerna.

.... med att nå familjerna?

Erfarenheterna av att nå de asylsökande familjerna var olika i kommunerna. I Halmstad visade det

sig vara svårt att få kontaktuppgifter till och få kontakt med familjerna. Exempel på svårigheter var att familjerna tvingades flytta med kort varsel, att migrationsverket inte lämnar ut uppgifter i form av adresser och att kontaktpersonerna i Halmstad kommun byttes ut. En annan svårighet var språkförbistringen, då man inte talade samma språk. I Hylte kommun gjorde styrgruppens breda nätverk och sammanhållningen på de mindre orterna, att det var enklare att komma i kontakt med familjerna.

... för projekten som helhet

Projekten har gett ny kunskap och ett utökat nätverk för projektorganisationernas olika aktörer. Det har stärkt det regionala integrationsarbetet. Lokal verksamhet påverkas dock av beslut på nationell nivå. Exempel på detta är att till följd av beslut på nationell nivå minskade antalet asylsökande kraftigt och studieförbunden fick förändrade förutsättningar. Detta bidrog till att Språkstartsprojekten inte längre kunde fortsätta vare sig i Halmstad eller Hylte efter pilotperiodens slut. Det betyder inte att material och metoder som utvecklats gått förlorade. Tvärtom, språkryggsäckarna har hittat nya hem. Givetvis hos asylsökande familjer men också ute på förskolor och i annan pedagogisk verksamhet. I Hylte delades exempelvis de kvarvarande ryggsäckarna ut till kommunens alla förskolor, för att användas i den pedagogiska verksamheten för att ge alla barn som behöver det, lite extra språklig stimulans – oavsett bakgrund.

Lärdomar längs vägen

Sammanfattningsvis för de båda projekten gäller att: Det har krävts mer resurser än tänkt samt att såväl partners, arenor och arbetssätt har bytts och ändrats längs vägen. Här följer några exempel på erfarenheter och lärdomar från de båda pilotprojekten i Halmstad och Hylte.

Nationella beslut – lokala konsekvenser

Lokal verksamhet påverkas av beslut på nationell nivå. Exempel på detta är att till följd av beslut på nationell nivå minskade antalet asylsökande kraftigt och studieförbunden fick förändrade förutsättningar. Detta bidrog till att projekten inte längre kunde fortsätta varken i Halmstad eller i Hylte efter den ordinarie projekttiden löpt ut.

Olika förutsättningar – olika upplägg

Projekt behöver löpande utgå från lokala förutsättningar och därmed se olika ut i olika kommuner.

Flexibilitet – och lite jäklar anamma

En framgångsfaktor är att vara drivande, uthållig och våga förändra efter hand.

Operativa kompetens från dag ett

Det är viktigt att involvera dem som ska genomföra projektet så tidigt som möjligt, gärna redan vid eventuell produktion av material och metod.

Öppen kommunikation och tydliga roller. Att redan när ett behov har identifierats och man påbörjar en samverkan behöver man säkerställa att det finns ett tydligt gränsöverskridande ansvar och ägandeskap mellan de verksamheter som berörs.

Långsiktig ekonomi

Det finns ett behov av att skapa långsiktiga och stabila ekonomiska gränsöverskridande lösningar. Det skulle exempelvis kunna ske genom sociala investeringsfonder för främjande insatser.

Ett gemensamt lärande

Samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället har varit givande och lärande. Den här typen av projekt kräver att man vågar följa processen, har ett flexibelt arbetssätt, är öppen för nya vägar och låter det ta tid.

Det ska vara lätt att engagera sig

Projekt i samarbete med civilsamhället behöver ha ett enkelt och lättillgängligt arbetssätt som inte upplevs för krävande för ideella krafter.

Lita på dina partners

Projektet har genomförts av en vilja till medskapande och delaktighet bland samverkansparterna, vilket har varierat över tid. För att uppnå detta krävs det att det finns tillit till varandra, tydlig kommunikation och rollfördelning.

Vara där målgruppen är

Öppen förskola och förskola har varit en framgångsrik arena för att nå familjerna och genomföra språkträffar. Detta har också underlättats av att det inom förskolan finns mycket kunskap och erfarenheter samt en vana att arbeta pedagogiskt.

Vikten av gräsrotter

Sammanhållning i lokalsamhället och att kunna dra nytta av ideella krafter som är mobiliserade i civilsamhället var en framgångsfaktor framförallt i Hylte kommun. Det stärktes också av att representanterna i Hyltes styrgrupp hade ett utbrett nätverk och goda kontakter med civilsamhället.

Och så till sist – den allra viktigaste lärdomen

Projekten har gett ny kunskap och ett utökat nätverk för projektorganisationernas olika aktörer. Det har stärkt det lokala och regionala integrationsarbetet. Inte minst har mötet mellan språkstartarna och familjer varit otvetydigt värdefulla.

Såväl för språkstartare:

”Eleverna uppskattade materialet och mötet med familjerna på öppen förskola. Många elever hade aldrig haft kontakt med en nyanländ familj”...”föräldrarna som våra elever har mött på öppen förskola tyckte det var riktigt bra”

(Pedagog på Sannarpsgymnasiet)

...som för familjerna:

”Familjerna var otroligt glada och tacksamma och hade velat träffas mer. Jag kan inte beskriva hur stolt en av pojkarna var när han fick ryggsäcken. Han stod där så stolt med sin ryggsäck och ville absolut inte ta av sig den - så jag tror att det betydde otroligt mycket för honom och familjen.”

(Språkstartare Vuxenskolan)

Genom språkträffarna har språkstartarna kunnat göra vardagen tryggare och mer meningsfull för en familj som fortfarande är på flykt.

I din hand håller du en skrift om pilotprojektet Språkstart Halland för asylsökande och nyanlända familjer.

Här har vi sammanfattat erfarenheter och lärdomar från projekten i Hylte och Halmstad.

Vill du veta mer:

Hemsida: www.regionhalland.se/utveckling-och-tillvaxt/omrade/sprakstart-halland

E-post: maria.ehde.andersson@regionhalland.se

BÄSTA LIVSPLATSEN

Region Halland